

PATVIRTINTA
Palangos miesto savivaldybės tarybos
2024 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T2-442

**PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS
STEBĖSENOS 2023 METŲ ATASKAITA**

Palanga, 2024

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA.....	4
II. BENDROJI DALIS.....	8
III. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ.....	10
3. 1. Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	10
3.2. Mirtys nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	13
3.3. Tikslinės populiacijos dalis proc., 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje.....	16
IŠVADOS	20
REKOMENDACIJOS.....	21
PRIEDAI.....	22

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Palangos miesto savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1203 redakcija). Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (toliau – LSS) tikslai ir jų uždaviniai.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

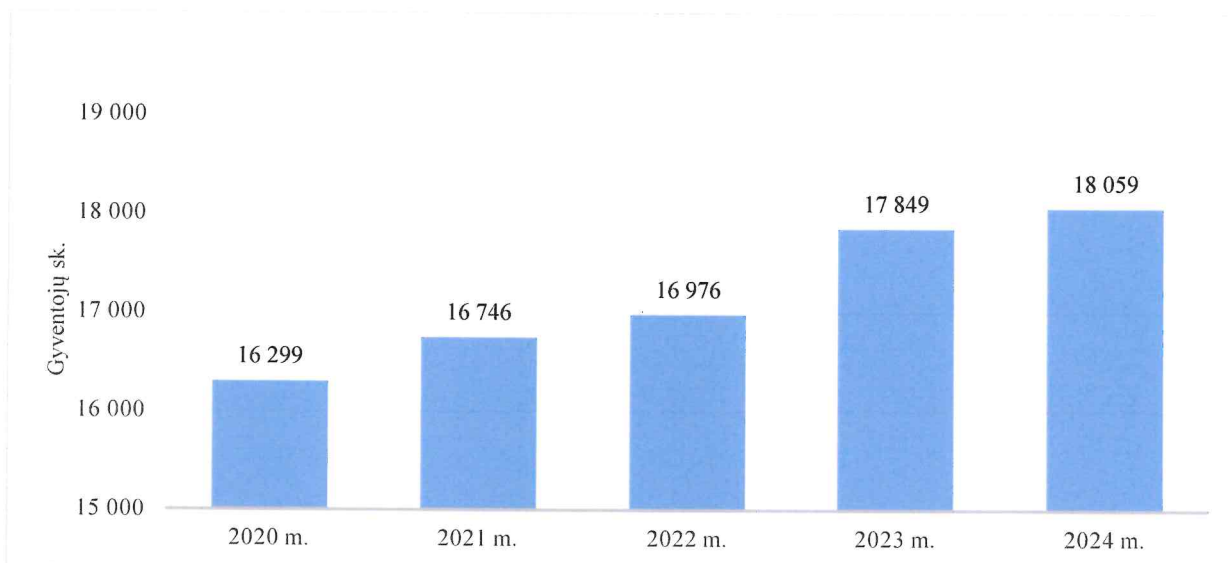
Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt

I. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

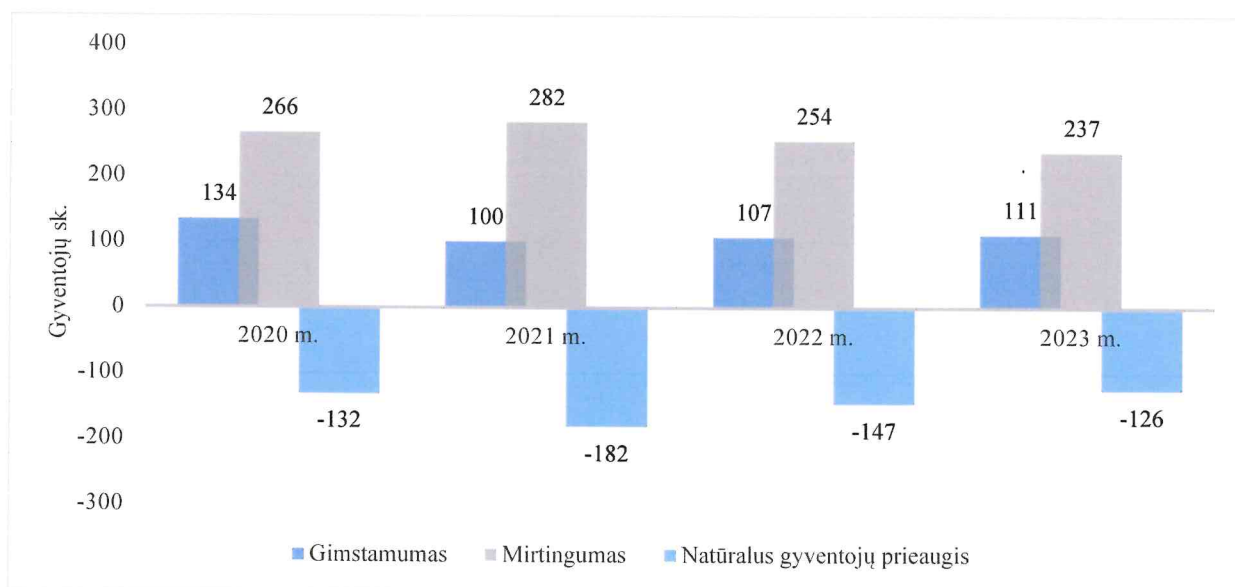
Gyventojų skaičius. 2024 m. pradžioje Palangos miesto savivaldybėje gyveno 18 059 gyventojai, tai yra 210 gyventojais daugiau. Nuo 2020 m. gyventojų skaičius padidėjo 10,8 proc. (1 pav.).

1 pav. Palangos m. sav. nuolatinių gyventojų skaičius 2020–2024 m. (abs. sk.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gimstamumas ir mirtingumas. 2023 m. natūralus gyventojų prieaugis Palangos miesto savivaldybėje buvo – 126 gyventojai. Šie skaičiai rodo, jog savivaldybėje kasmet registruojamas didesnis mirtingumas nei gimstamumas (mirė 237 gyventojai, o gimė – 111) (2 pav.).

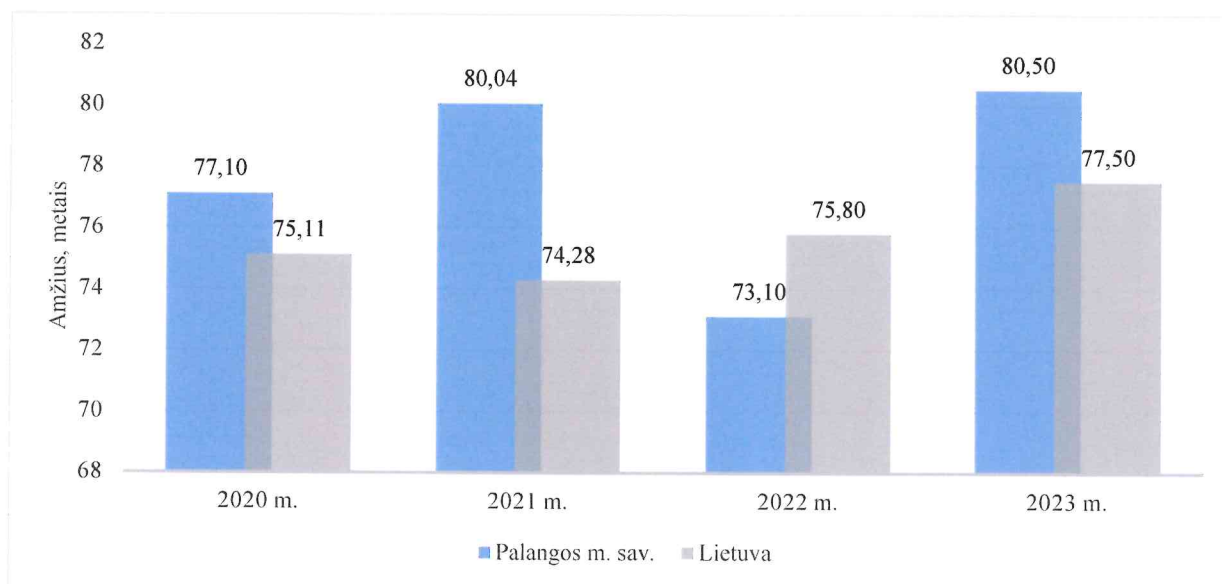
2 pav. Natūrali Palangos m. sav. gyventojų kaita 2020–2023 m. (abs. sk.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Migracijos rodikliai. 2023 m. Palangos miesto savivaldybėje vidaus *neto* rodiklis siekė 332, tuo tarpu 2022 m. buvo didžiausias per pastaruosius metus – 1 029. Iš viso 2023 m. atvykusiųjų buvo 1 262 asmenys, o išvykusiųjų – 930.

Gyventojų amžius. 2024 m. pradžioje Palangos miesto savivaldybėje didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus asmenys (10 716 arba 59,34 proc.), antroje vietoje – pensinio amžiaus asmenys (65 metų amžiaus ir vyresni) (4 872 arba 26,98 proc.), trečioje – vaikai iki 15 metų amžiaus (2 471 arba 13,68 proc.).

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė. Vidutinis gyvenimo trukmės rodiklis rodo kiek vidutiniškai gyvens kiekvienas gimęs 2022 metais žmogus, jeigu visą būsimą tiriamosios kartos gyvenimą mirtingumo lygis kiekvienoje gyventojų amžiaus grupėje nekis. Rodiklis skaičiuojamas naudojant mirusių asmenų skaičių pagal amžių ir vidutinį metinį gyventojų skaičių pagal amžių. 2023 m. vidutinė amžiaus trukmė Palangos miesto savivaldybėje padidėjo 7,4 metais lyginant su 2022 m. (3 pav.)

3 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2020–2023 m.

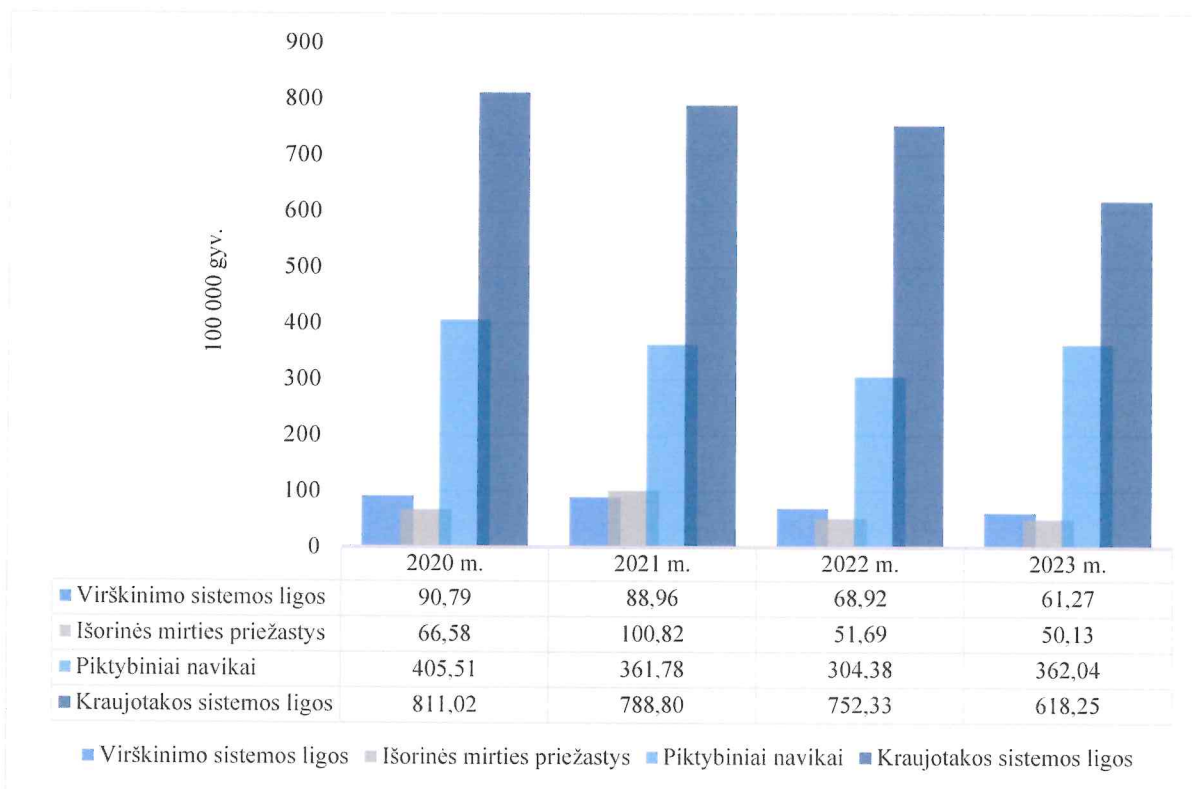
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pagrindinės mirties priežastys. Palangos miesto savivaldybėje kaip ir kiekvienais metais daugiausia mirčių atvejų buvo užregistruota dėl *kraujotakos sistemos ligų (I00-I99)* (111 mirties atvejų).

Palangos miesto savivaldybės gyventojų mirties priežasčių lentelėje (žr. Priedą) antrą vietą užima mirties atvejai dėl *piktybinių navikų (C00-C96)* (65 mirties atvejais).

Mirtingumas nuo *virškinimo sistemos ligų (K00-K93)* Palangos miesto savivaldybėje užima trečią vietą pagal mirties priežastis (11 mirties atvejų).

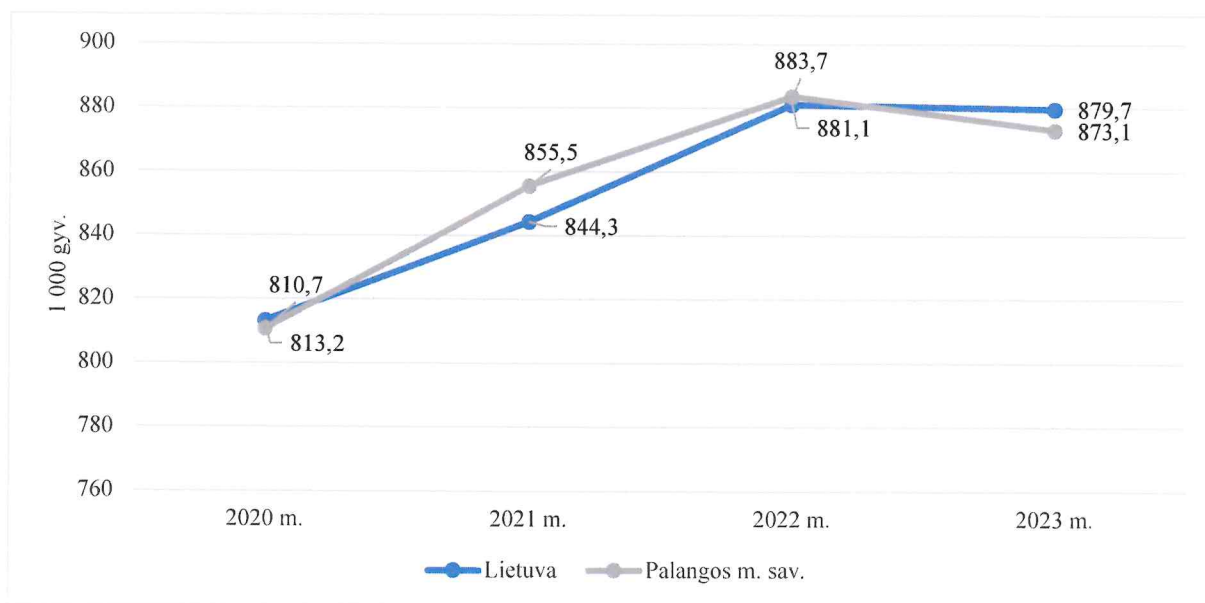
Mirtingumas nuo *išorinių mirties priežasčių (V00-Y89)* 2022 m. liko ketvirtoje vietoje (9 mirties atvejai) (žr. 4 pav.).

4 pav. Palangos m. sav. gyventojų pagrindinės mirties priežastys 2020–2023 m. 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Sveikata savivaldybėje. 2023 m. Palangos miesto savivaldybėje naujai susirgusių asmenų (toliau – Sergamumas) (A00–T98) buvo 15 675 (873,1/1 000 gyv.) (žr. 5 pav.).

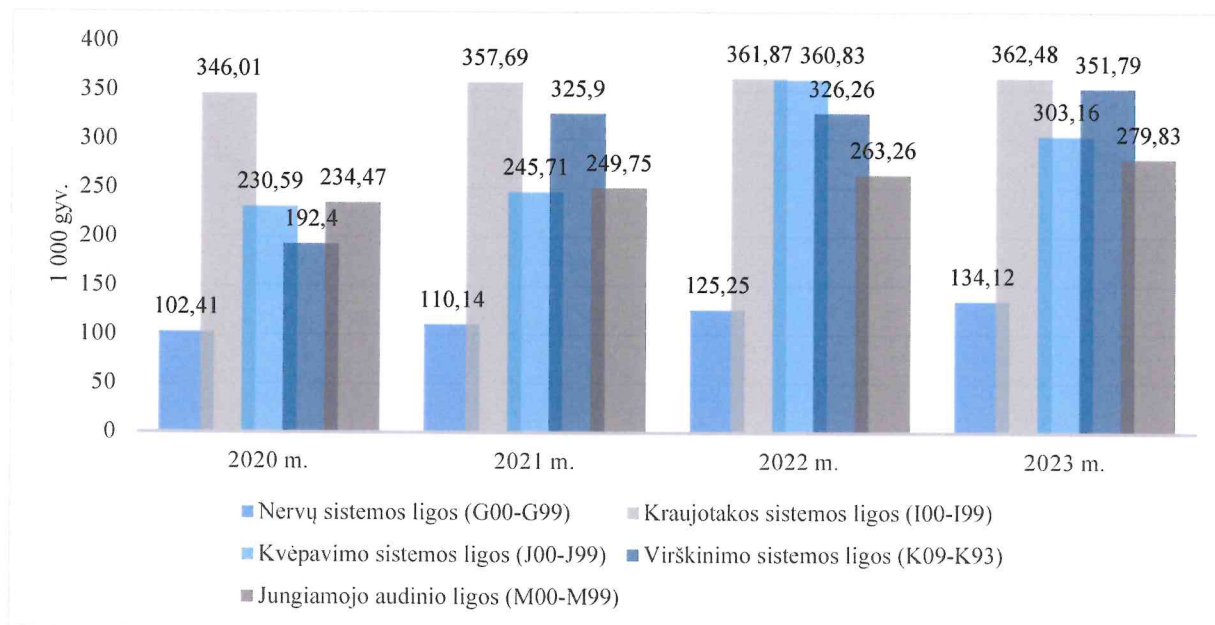

5 pav. Sergamumas (A00–T98) Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2020–2023 m. 1000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pagrindinės ligos, kuriomis sirgo gyventojai. Palangos miesto savivaldybėje 2023 m. dažniausiai diagnozuotos buvo *kraujotakos sistemos ligos (I00-I99)*, kuriomis sirgo 6 508 asmuo ir *virškinimo sistemos ligos (K00-K93)*, 6 316 atvejais.

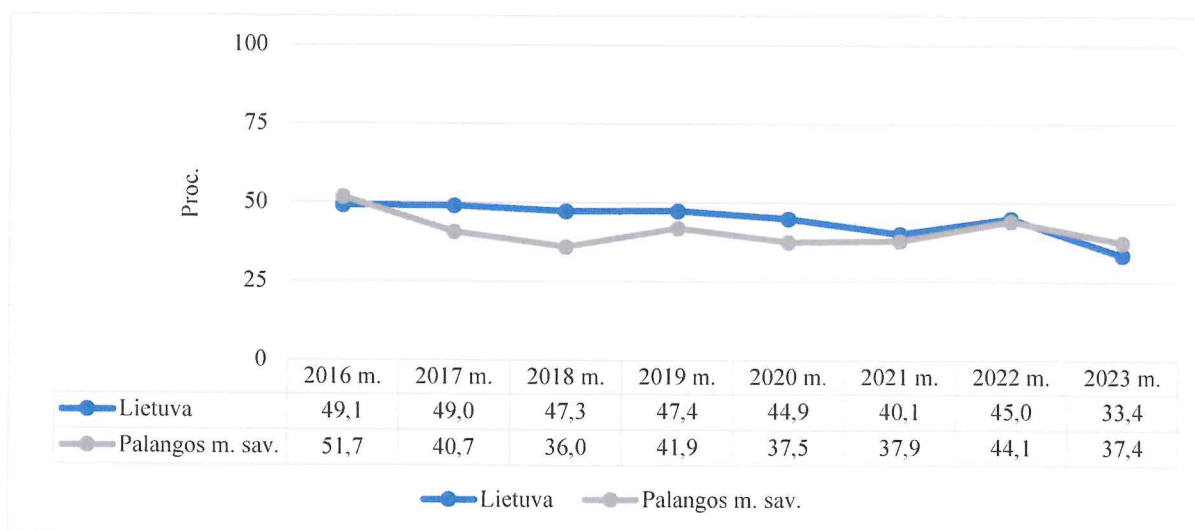
Palangos miesto savivaldybės 2023 m. gyventojų sergamumo struktūroje trečią vietą užima sergamumas *kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99)*. 2023 m. kvėpavimo sistemos ligomis sirgo 5 443 asmenys (žr. 6 pav.).

6 pav. Pagrindinės gyventojų sergamumo ligos Palangos m. sav. 2020–2023 m. (proc.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Prevencijos priemonėmis išvengiamas mirtingumas – tai mirtys, kurių paprastai galima išvengti imantis visuomenės ir pirminės sveikatos prevencijos priemonių. Vykstant prevencijos priemonės nuo 2016 m. iki 2022 m. išvengiamas mirtingumas buvo didesnis lyginant su Lietuvos vidurkiu, t. y. išvengiame daugiau mirčių, tačiau 2023 m. šis rodiklis pakilo ir šiek tiek viršijo šalies vidurkį (7 pav.).

7 pav. Standartizuoti mirtingumo rodikliai nuo išvengiamų mirties priežasčių Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2016–2023 m. (proc.)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

II. BENDROJI DALIS

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei į Priede lentelėje pateiktas rodiklių reikšmes, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ du rodikliai (*Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv., SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. ir Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.*) Palangos miesto savivaldybėje buvo geresni, o kiti liko panašūs lyginant su Lietuvos vidurkiu.

1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ rodikliai savivaldybėje yra geresni už Lietuvos vidurkį.

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ rodikliai yra panašūs su šalies vidurkiu, panašūs lyginant ir su 2022 m.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ rodikliai 2023 m. buvo geresni lyginant su 2022 m. 2022 m. paskendo 2 asmenys, o 2023 m. mirčių nuo skendimų nebuvo.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ rodikliai yra panašūs su Lietuvos bendru vidurkiu.

2.4. Uždaviniui „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ įgyvendinti yra numatytas tik 1 rodiklis. Šis rodiklis skaičiuojamas pagal plotą (kv. m), todėl yra ypač „jautrus“ vertinant mažą plotą turinčias savivaldybes. 2023 m. Palangos miesto savivaldybėje 1 kv. km teko 1 694 kg iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekis. Lyginant su praėjusiais metais teršalų išmesta 1 828 kg mažiau – tai yra per pusę, lyginant su 2022 m., kada 1 kv. km teko 3 522 kg išmestų teršalų. Pagal Aplinkos apsaugos agentūros duomenis, Palangos m. sav. yra 4 stacionarūs oro taršos šaltiniai, kurie per 2023 m. išmetė 133,87 tonas teršalų, tai yra 54,6 proc. mažiau nei 2022 m.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prienamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prienamumą**“, dauguma rodiklių yra panašūs su šalies vidurkiu, tačiau rodikliai gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako ir 1 alkoholio licencijai yra prastesni už šalies vidurkį. Tai paaiškinama miesto sezoniškumui (kurortas), vasarą išduodama daugiau tiek alkoholio, tiek tabako licencijų.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ 2023 m. išvengiamų hospitalizacijų (IH) skaičius savivaldybėje buvo panašūs su šalies vidurkiu – 25/1 000 gyv., Lietuvos vidurkis – 20,9/1 000 gyv., o IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) Palangos miesto savivaldybėje buvo 2,4/1 000 gyv., o Lietuvoje – 1,9/1 000 gyv., šis rodiklis buvo prastesnis lyginant su šalies vidurkiu.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prienamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ rodikliai yra panašūs su šalies vidurkiu, išskyrus sergamumą vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19). 2023 m. sergančių vaistams atsparia tuberkulioze buvo 1 asmuo. Rodiklis pateko į raudonąją zoną. Tai paaiškinama savivaldybės „jautrumu“ dėl mažo gyventojų skaičiaus.

4.3. Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ 4 rodikliai yra panašūs arba geresni už Lietuvos vidurkį, o likę 2 rodikliai yra blogesni už Lietuvos vidurkį. 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys 2022 m. buvo mažesnės, negu praėjusiais metais. 2022 m. paskiepyti 122 vaikai, o 2023 – 119 vaikai. 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, *Haemophilus influenzae* B skiepavimo apimtys (3 dozės) taip pat sumažėjo. 2022 metais paskiepyti 119 vaikų, o 2023 m. – 102. Remiantis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro informacija, nepaskiepavimo priežastis yra tėvų (globėjų) atsisakymas skiepyti vaikus. ASPĮ pateiktose ataskaitose dėl nepaskiepavimo priežasčių nurodytas nemažas skaičius atvejų, kada asmenys neatvyksta į ASPĮ be priežasties arba skiepavimai atidedami vėlesniam laikui. Retesnės nepaskiepavimų priežastys, tai komplikacijos dėl ligos ir gyvenamosios vietos pakeitimas.

4.4. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ dauguma rodiklių yra panašūs arba geresni už šalies vidurkį, išskyrus mirtyms nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. ir tikslinės populiacijos dalis proc., 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje. Šie rodikliai kasmet Palangos miesto savivaldybėje yra prastesni už šalies vidurkį.

Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje (toliau – PRS) analizė ir interpretavimas („šviesoforas“). PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Pagrindinio visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas atliekamas siekiant palyginti 2023 m. Palangos miesto savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į grupes:

✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;

✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos **raudona spalva**;

✓ Likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Remiantis Priedo lentelėje pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog daugiausia rodiklių (25) yra geresni už Lietuvos vidurkį (**žalioji zona**), 24 rodikliai patenka į Lietuvos rodiklių atitinkančią grupę (**geltonoji zona**) ir tik 12 rodiklių reikšmių buvo prastesnės nei Lietuvos vidurkis (**raudonoji zona**).

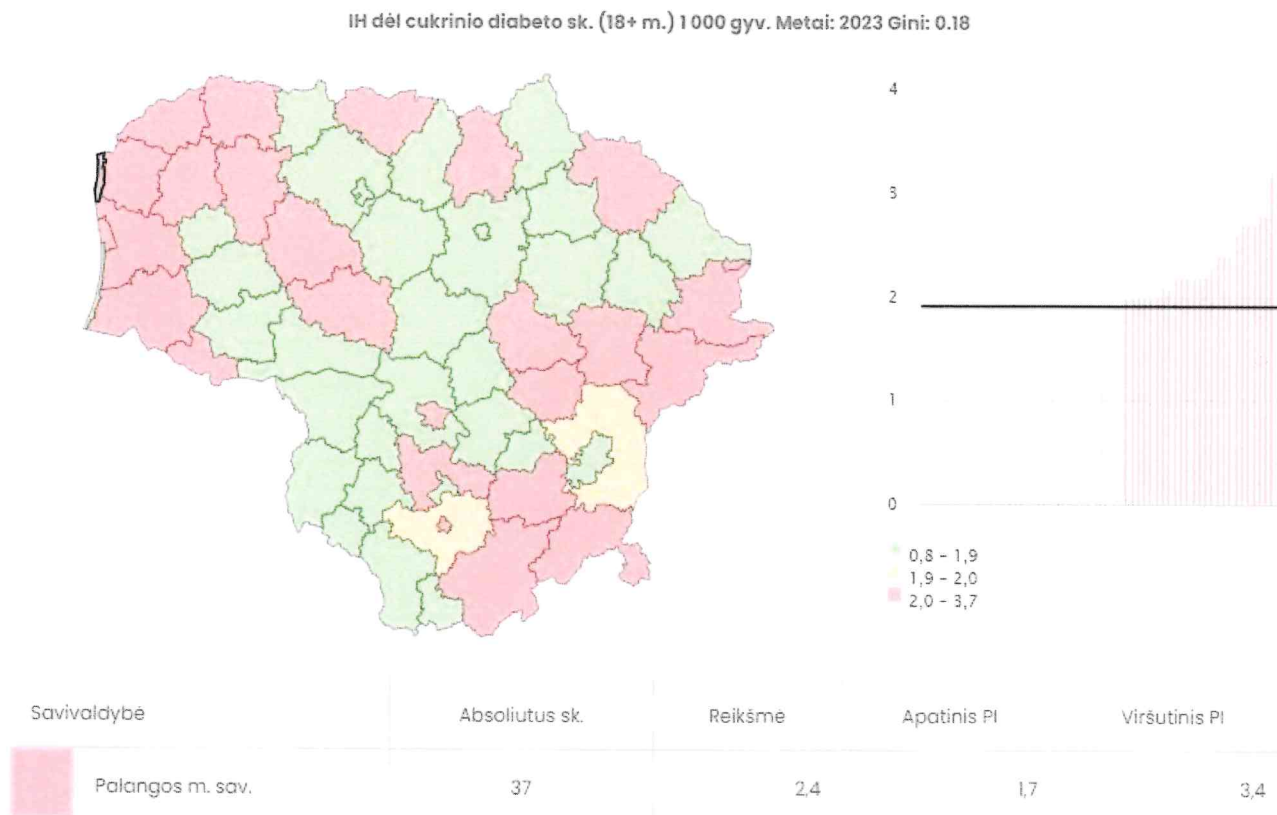
III. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Remiantis Palangos miesto savivaldybės 2023 m. visuomenės sveikatos stebėsenos profilio rodiklių aptarimu, iš jų detalesnei analizei ir interpretavimui, kaip prioritetinės probleminės sritys, pasirinkti šie rodikliai:

- ✓ *Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.;*
- ✓ *Mirtys nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.;*
- ✓ *Tikslinės populiacijos dalis proc., 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje.*

3.1. Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.

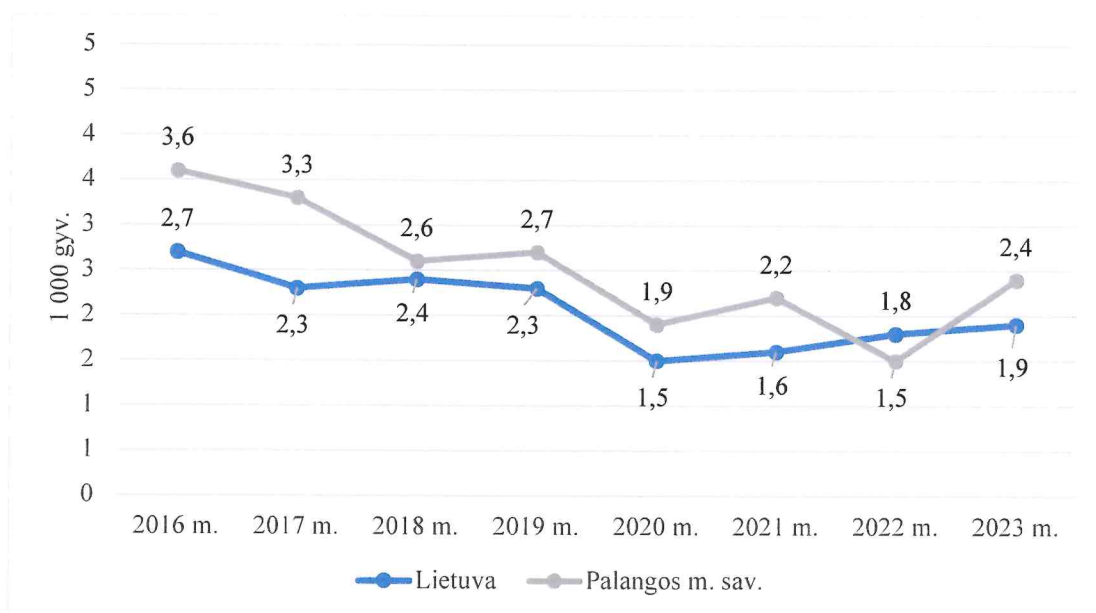
Išvengiama hospitalizacija – tai situacija, kai pacientas gali būti gydomas ambulatoriškai (ne ligoninėje), tačiau dėl įvairių priežasčių, tokių kaip tinkamos priežiūros trūkumas, ligos progresavimas arba vėlyvas kreipimasis pagalbos, jis hospitalizuojamas. Tokios hospitalizacijos dažnai gali būti susijusios su lėtinėmis ligomis, pvz., astma, diabetu ar širdies ligomis, kai tinkamas gydymas ir priežiūra gali užkirsti kelią ligos paūmėjimams. Sumažinus išvengiamas hospitalizacijas, galima pagerinti pacientų gyvenimo kokybę ir sumažinti sveikatos priežiūros išlaidas. Didžiausios rodiklio reikšmės buvo Ukmergės r. sav., Šalčininkų r. sav. ir Šilutės r. sav., taip pat ir Palangos m. sav., o mažesni lyginant su Lietuvos vidurkiu – Neringos sav., Kazlų Rūdos sav. ir Jurbarko r. sav. (žr. 8 pav.).

8 pav. Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto (18+ m.) 1000 gyv., 2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

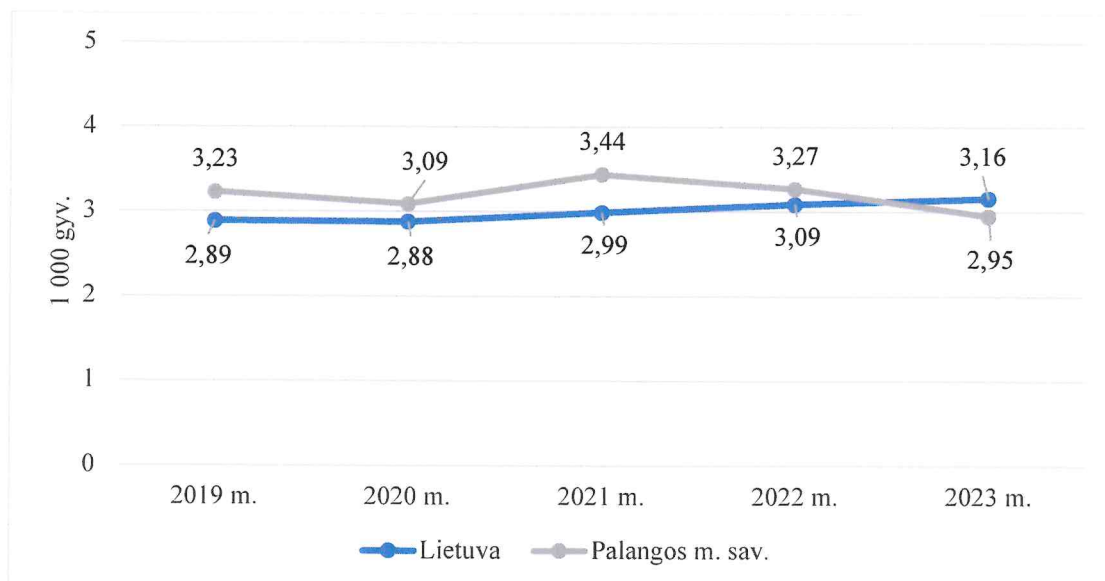
2023 m. Palangos m. sav. išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto užregistruota 37 (2,4/1 000 gyv.), 2022 m. – 22 (1,5/1 000 gyv.), 2021 m. – 31 (2,2/1 000 gyv.). Išvengiamų hospitalizacijų rodiklio palyginimas su šalies vidurkiu pateiktas 9 pav.

9 pav. Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto (18+ m.) 1 000 gyv. Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2016–2023 m.

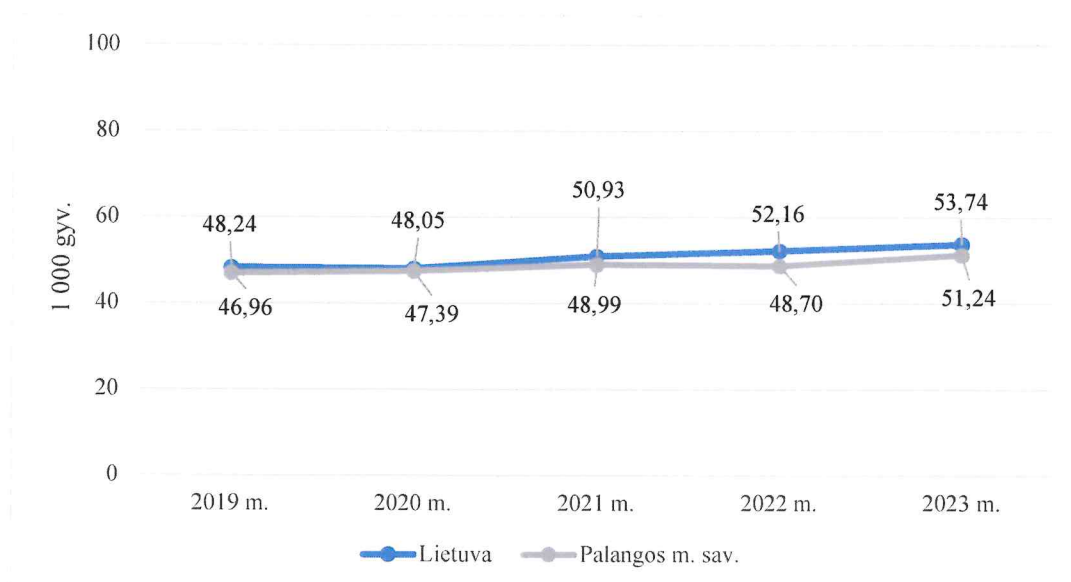
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Vertinant išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų rodiklį, vertėtų atsižvelgti į Palangos m. sav. gyventojų sveikatos būklės (sergamumo cukriniu diabetu) rodiklius savivaldybėje. 2023 metais I tipo cukriniu diabetu sirgo 53 (2,95/1 000 gyv.), II tipo diabetu – 920 asmenų (51,24/1 000 gyv.) (žr. 10 ir 11 pav.).

10 pav. Sergamumas I tipo cukriniu diabetu Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2019–2023 m. 1 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

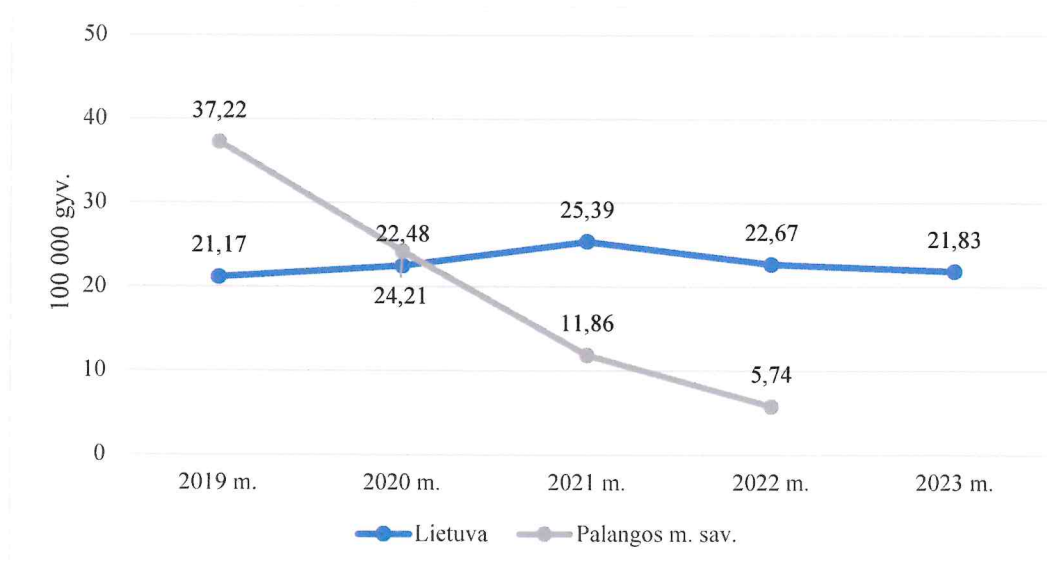

**11 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2019–2023 m.
1 000 gyv.**

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Analizuojant sergamumą I tipo cukriniu diabetu, matome, jog nuo 2019 iki 2022 metų sergamumas buvo didesnis, lyginant su šalies vidurkiu, tačiau 2023 m. rodiklis sumažėjo. Tuo tarpu sergamumas II tipo cukriniu diabetu nuo 2019 m. iki 2023 m. mažai skyrėsi nuo Lietuvos vidurkio.

Stebint mirtingumą nuo cukrinio diabeto, matome, jog nuo 2020 m. mirtingumas sumažėjo ir 2021–2022 m. buvo mažesnis, lyginant su Lietuvos vidurkiu. 2022 m. Palangos m. sav. mirtingumas buvo mažiausias ir siekė 5,74 atv./100 000 gyv. (12 pav.).

**12 pav. Mirtingumas nuo cukrinio diabeto Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2019–2023 m.
100 000 gyv.**

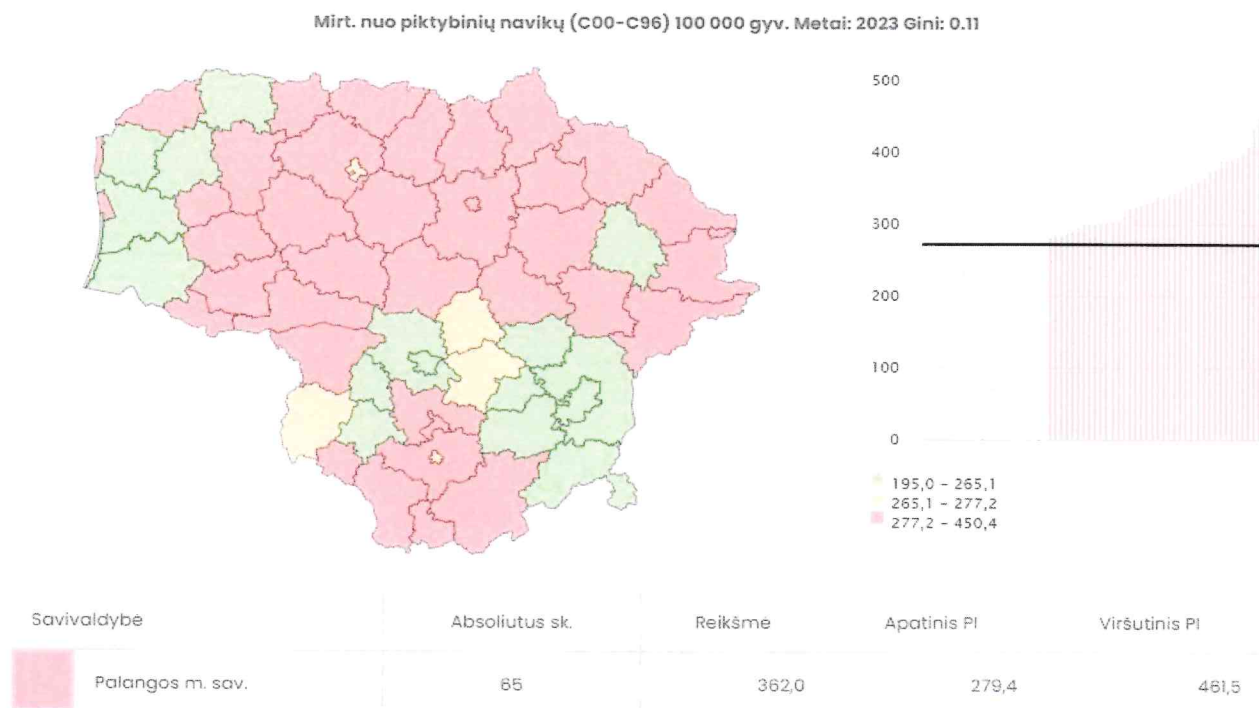
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

I tipo cukrinis diabetas dažniausiai išsivysto dėl autoimuninės reakcijos, kai organizmo imuninė sistema puola kasos beta ląsteles, kurios gamina insuliną. Genetiniai veiksniai, aplinkos veiksniai ir virusinės infekcijos gali turėti įtakos šios ligos atsiradimui. Nors I tipo diabetas dažniausiai diagnozuojamas vaikystėje ar jaunystėje, jis gali pasireikšti bet kuriame amžiuje. Tuo tarpu II tipo cukrinį diabetą dažnai lemia nutukimas, fizinio aktyvumo stoka ir nesveika mityba, ypač per didelis paprastų angliavandenių vartojimas¹. II tipo diabetas gali pasireikšti bet kuriame amžiuje, tačiau dažniausiai diagnozuojamas suaugusiems. Gydytas apima gyvenimo būdo pokyčius, kaip dietos keitimas ir fizinis aktyvumas², kai kuriais atvejais, medikamentų vartojimą. Siekiant sumažinti sergamumą diabetu Palangos m. sav. būtina imtis priemonių, kurios apima gyventojų fizinio aktyvumo, sveikatai palankios mitybos skatinimą savivaldybėje.

3.2. Mirtys nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

Onkologinės ligos, arba vėžys, yra viena iš pagrindinių sveikatos problemų pasaulyje, kasmet sukelti milijonus mirčių. Pasak Pasaulio sveikatos organizacijos, vėžys yra antroje vietoje tarp mirties priežasčių. Pasaulyje labiausiai paplitusios vėžio formos yra plaučių, krūties, storosios žarnos ir prostatos vėžys³. Lietuvoje onkologinės ligos taip pat yra itin aktuali problema – statistika rodo, kad kasmet diagnozuojama daugiau nei 20 tūkstančių naujų vėžio atvejų. Vėžys Lietuvoje dažnai diagnozuojamas vėlyvose stadijose, o tai prisideda prie aukšto mirtingumo lygio. Svarbus vaidmuo skiriamas prevencijai, ankstyvai diagnostikai ir gydymo prieinamumui gerinti.

Mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis Palangos m. sav. 2023 m. pateko į raudonąją zoną (13 pav.). Geriausi rodikliai buvo Klaipėdos r. sav. (195,0/100 000 gyv.), Vilniaus m. sav. (209,7/100 000 gyv.) ir Kauno r. sav. (216,7/100 000 gyv.), o blogiausi – Pagėgių sav. (450,4/100 000 gyv.), Ignalinos r. sav. (436,3/100 000 gyv.) ir Pakruojo r. sav. (411,2/100 000 gyv.).

13 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. Palangos m. sav. 2023 m.

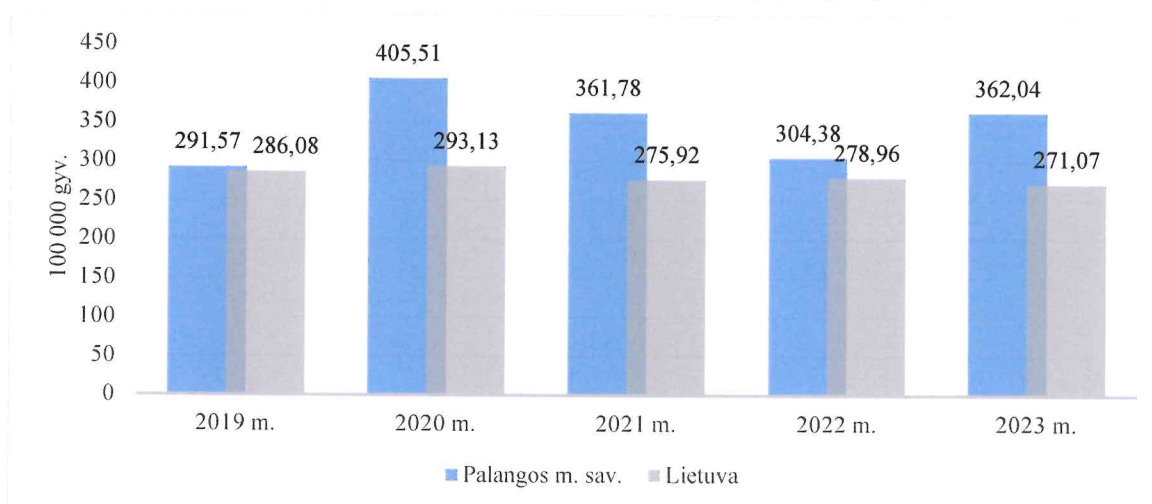
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

¹ Kalifornijos universitetas - <https://dtc.ucsf.edu/types-of-diabetes/type2/understanding-type-2-diabetes/>

² Diabeto institutas - <https://diabetes.ufl.edu/>

³ Pasaulio sveikatos organizacija (WHO) - <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cancer>

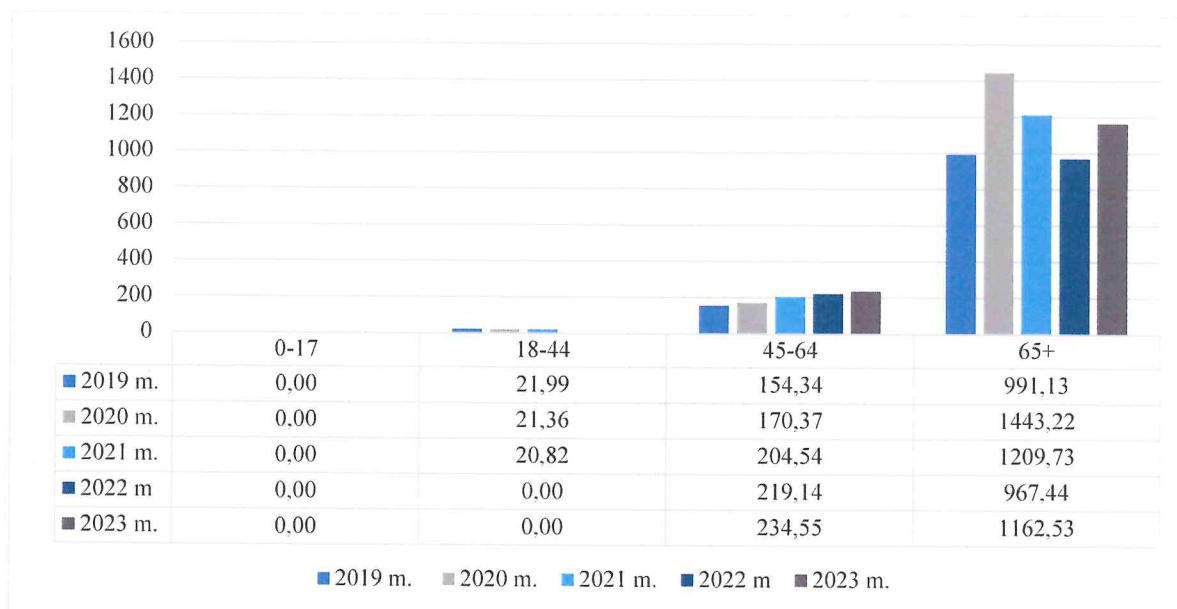
2023 m. Palangos miesto savivaldybėje nuo piktybinių navikų (C00-C96) mirė 65 asmenys (mirtingumo rodiklis – 362,04/100 000 gyv., Lietuvoje – 271,07/100 000 gyv.). Lyginant penkių metų laikotarpį nuo 2019 m., mirtingumo rodikliai nuo piktybinių navikų Palangos m. sav. yra pakilę, tuo tarpu šalies mastu rodiklis išlieka tolygiai (14 pav.).

14 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. Palangos m. sav. savivaldybėje ir Lietuvoje 2019–2023 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

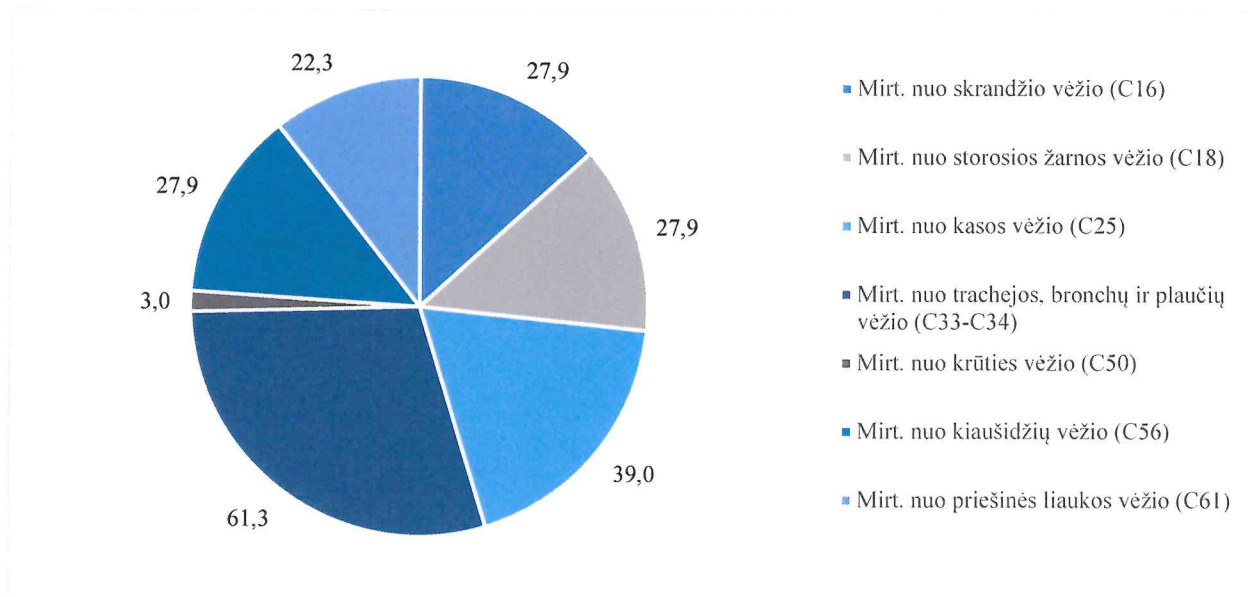
Analizuojant 2019–2023 m. mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C96) rodiklius pagal amžių, pastebima, kad Palangos m. sav. didžiausias mirtingumo rodiklis kasmet buvo 65 m. ir vyresnio amžiaus gyventojų tarpe (15 pav.).

15 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų Palangos m. sav. 2019–2023 m. pagal amžiaus grupes 100 000 gyventojų

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Stebint mirtingumą nuo piktybinių navikų (C00–C96) pagal lokalizacijas, matome, kad 2023 m. Palangos m. sav. daugiausia mirė nuo trachėjos, bronchų ir plaučių vėžio (C33–C34) – 11 gyventojų (61,3/100 000 gyv.), antroje vietoje kasos vėžys, nuo kurio mirė 7 asmenys (39,0/100 000 gyv.) (16 pav.).

16 pav. 2023 m. Palangos miesto savivaldybės mirtingumas nuo piktybinių navikų pagal pagrindines lokalizacijas 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Prevenција yra pagrindinė priemonė, siekiant sumažinti onkologinių ligų riziką ir gerinti visuomenės sveikatą. Sveika gyvensena, apimanti subalansuotą mitybą, reguliarių fizinį aktyvumą, gali žymiai sumažinti vėžio riziką. Taip pat svarbu vengti tabako vartojimo ir saikingai vartoti alkoholį, nes šie veiksniai yra susiję su daugeliu vėžio rūšių. Ankstyva diagnostika, reguliariai atliekami tyrimai, leidžia laiku aptikti ligas ir jos gydomos lengviau. Taip pat labai svarbu švietimas apie onkologinių ligų rizikos veiksnius ir prevencijos programas⁴.

Palangos m. sav. visuomenės sveikatos biuras 2024 m. vykdė krūties vėžio prevenciją, kurios metu buvo ištirta 100 18–49 m. amžiaus moterų, odos darinių dermatoskopinį tyrimą, kurio metu patikrinta 60 asmenų, taip pat savivaldybės žmones kvietė į meno terapijos spektaklį „NenuGALĖTieji“, kuriame buvo rodomi tikri onkologinių ligonių išgyventų istorijų pasakojimai. Visos šios priemonės skirtos siekiant didinti žmonių informuotumą apie onkologines ligas ir skatinant atkreipti didesnę dėmesį į prevencines programas, skirtas ankstyvai onkologinių ligų diagnostikai. Visuomenė apie profilaktines programas šviečiama įvairiuose renginiuose ir seminaruose. Socialinėse medijose nuolat primenama apie nemokamas finansuojamas profilaktines programas, kurios padeda laiku nustatyti ligas, kaip krūties, gimdos kaklelio, prostatos ar storosios žarnos vėžį. Šios priemonės ne tik skatina sąmoningumą, bet ir prisideda prie aktyvesnio dalyvavimo nemokamose profilaktinėse programose, stiprinant visuomenės atsakomybę už savo sveikatą.

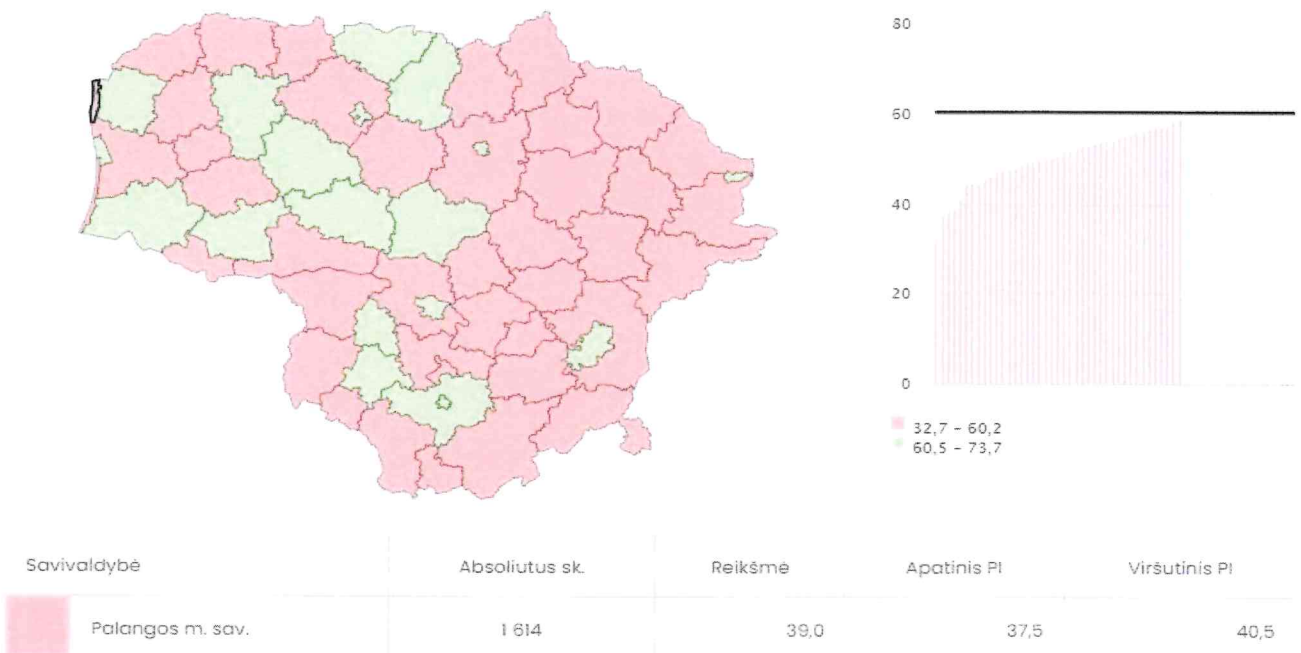
⁴ Harvard T.H. Chan School of Public Health - <https://nutritionsource.hsph.harvard.edu/cancer/preventing-cancer/>

3.3. Tikslinės populiacijos dalis proc., 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje

Lietuvoje gimdos kaklelio vėžio sergamumas pastaraisiais metais buvo apie 6–7 atvejai 100 000 moterų per metus. Nors tai yra mažiau nei daugelio kitų šalių, vis dar yra svarbu užtikrinti ankstyvą diagnostiką ir prevenciją. Pasaulyje gimdos kaklelio vėžys kasmet diagnozuojamas apie 570 000 moterų, ir jis yra ketvirtoje vietoje pagal sergamumą tarp moterų. Mirtingumo rodikliai skiriasi, tačiau kai kuriose šalyse, ypač besivystančiose, jis išlieka didelis dėl ribotos prieigos prie prevencinių paslaugų ir gydymo. Visame pasaulyje apie 90 proc. gimdos kaklelio vėžio atvejų galima užkirsti, naudojant vakcinaciją prieš ŽPV ir reguliarias patikras. Lietuvoje šios iniciatyvos padeda mažinti sergamumą ir gerinti moterų sveikatą.

2023 m. tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje pavaizduota 17 pav. Matome, jog daugiau nei pusė šalies miestų susiduria su tokia pačia problema – nedideliu įsitraukimu į prevencinę gimdos kaklelio programą. Geriausi rodikliai buvo Alytaus m. sav. (73,7 proc.), Visagino sav. (73,1 proc.) ir Klaipėdos m. sav. (68,3 proc.), o blogiausi – Neringos sav. (32,7 proc.), Rietavo sav. (37,4 proc.) ir Švenčionių r. sav. (38,4 proc.).

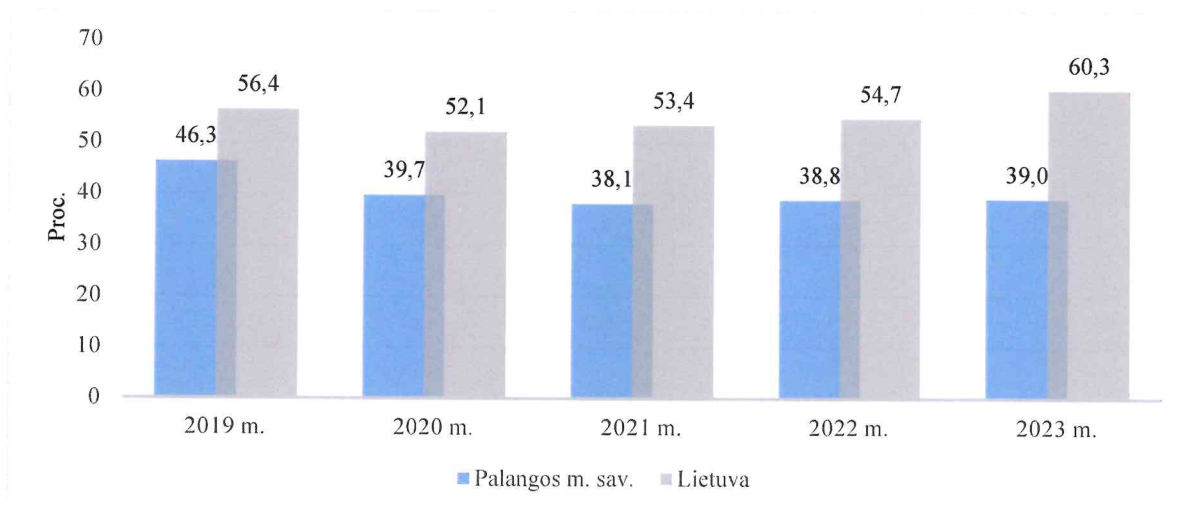
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje Metai: 2023 Gini: 0.09

17 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje 2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

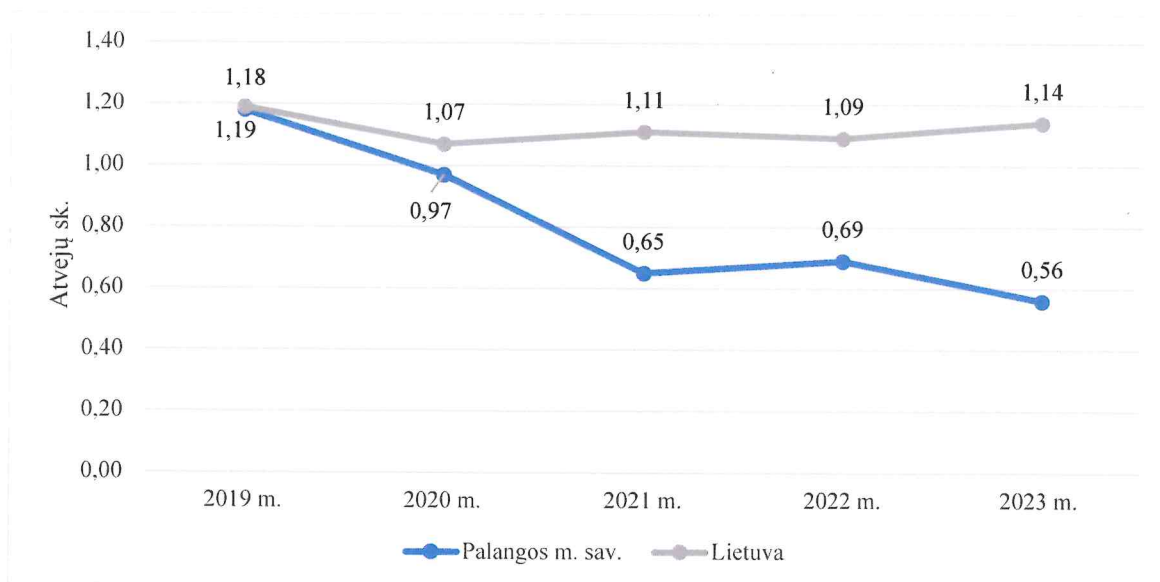
Analizuojant tikslinės populiacijos dalį (proc.), dalyvavusių gimdos kaklelio prevencinėje programoje 2019–2023 m. matome, jog Palangos m. sav. skaičiai 2020 m. beveik nekinta ir lieka mažesni už Lietuvos vidurkį (18 pav.).

18 pav. Tikslinė populiacijos dalis, dalyvavusi gimdos kaklelio programoje 2019–2023 m. Palangos m. sav. ir Lietuvoje (proc.)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Sergamumas gimdos kaklelio vėžiu Palangos m. sav. lyginant su šalies vidurkiu yra žemesnis ir kasmet vis mažėja. 2023 m. sergamumas gimdos kaklelio vėžiu per pastaruosius penkerius metus buvo mažiausias – sirgo 10 moterų (0,56/1 000 gyv.) (19 pav.).

19 pav. Sergamumas gimdos kaklelio vėžiu Palangos m. sav. ir Lietuvoje 2019–2023 m. (atvejų sk. 1 000 moterų)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Analizuojant Palangos m. sav. asmens sveikatos priežiūros įstaigose pirašytų moterų, kurios priskirtos prie gimdos kaklelio rizikos grupės, matome, kad per ataskaitinį laikotarpį iš viso informuotos apie prevencinę programą 853 moterys, iš kurių patikrinta – citologinio tepinėlio paslaugos metu – 267 moterys (104 proc.), o gimdos kaklelio paslaugos metu – 343 moterys (68 proc.) Didesniam procentui patikrintų moterų įtakos galėjo turėti nauji pacientai, kurie užsiregistravo po sausio 1 d. arba neregistruoti įstaigos pacientai (1 lentelė).

1 lentelė. Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi gimdos kaklelio programoje Palangos m. sav. pirminės sveikatos priežiūros įstaigose 2023 m.

ASPI pavadinimas	VšĮ Palangos asmens sveikatos priežiūros centras	S. Kulikauskienės įmonė bendrosios praktikos gyd. centras	K. Preibio gamybinė įmonė
Prie ASPI prirašytų moterų 25–59 m. (imtinai)	1 834	2 102	263
Planuojama patikrinti per ataskaitinį laikotarpį (25–34 m. (imtinai))	108	156	24
Planuojama patikrinti per ataskaitinį laikotarpį (35–59 m. (imtinai))	300	324	36
Planuojama patikrinti per ataskaitinį laikotarpį (iš viso)	408	480	60
Informavimo paslauga	93	592	168
Įvykdyta (proc.)	23	123	280
Citologinio tepinėlio paėmimo paslauga (25–34 m. (imtinai))	203	40	24
Įvykdyta (proc.)	188	26	100
Gimdos kaklelio medžiagos paėmimo paslauga (35–59 m. (imtinai))	96	208	39
Įvykdyta (proc.)	32	64	108

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

Gimdos kaklelio vėžio prevencinė programa skirta sumažinti sergamumą ir mirtingumą nuo šios ligos. Pagrindinės šios programos sudedamosios dalys yra reguliarių tyrimų atlikimas (PAP ir ŽPV tyrimai) bei vakcinacija prieš žmogaus papilomos virusą (ŽPV). Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) rekomenduoja, kad visos moterys nuo 30 metų turėtų reguliariai atlikti gimdos kaklelio tyrimus, o vakcinacija turėtų būti skiriama nuo 9 iki 14 metų amžiaus merginoms. PSO pabrėžia, kad šios priemonės padeda anksti nustatyti iki vėžinę būklę, o vakcinacija sumažina ŽPV infekcijos plitimą.

Apibendrinant analizuotus duomenis, matoma, kad informuotumas Palangos m. sav. apie gimdos kaklelio vėžinę programą yra gana aukštas, tačiau patikrintų moterų skaičius nėra pakankamas, lyginant su Lietuvos vidurkiu. Norint sumažinti gimdos kaklelio vėžio riziką, reikėtų imtis šių priemonių⁵:

1. Skiepijimas: skiepai nuo žmogaus papilomos viruso (ŽPV) – tai vienas efektyviausių būdų apsaugoti nuo gimdos kaklelio vėžio.
2. Reguliarūs patikrinimai: dalyvavimas reguliariuose ginekologiniuose tyrimuose, įskaitant Papanikolaou (PAP) testą ir ŽPV testą. Šie tyrimai padeda anksti nustatyti pokyčius, kurie gali tapti vėžiniais.
3. Sveika gyvensena: laikymasis sveikos mitybos principų, reguliari mankšta (būvimas fiziškai aktyviais), svorio kontrolė ir žalingų įpročių vengimas.
4. Streso valdymas: streso valdymas gali turėti įtakos bendrai sveikatai.

⁵ Pasaulio sveikatos organizacija (WHO) - <https://www.who.int/news/item/06-07-2021-q-and-a-screening-and-treatment-cervical-pre-cancer-lesions-for-cervical-cancer-prevention>

5. Informuotumas: svarbu žinoti šeimos anamnezę (galimą paveldimumą) ir rizikos veiksnius, kad būtų galima priimti tikslingus sprendimus sveikatos stiprinimui ir palaikymui.

IŠVADOS

1. Gyventojų skaičius Palangos m. sav. kasmet didėja. Nuo 2020 m. iki 2024 m. gyventojų skaičius išaugo 1 760 asmenimis (10,79 proc.). 2024 m. didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus žmonės (59,34 proc.).
2. 2023 m. Palangos m. sav. natūralios gyventojų kaitos rodiklis buvo neigiamas (-126 asmuo). Iš viso per 2023 m. gimė 111 kūdikių, mirė 237 asmenys.
3. 2023 m. į Palangos m. sav. 25 rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį (žalioji zona), 24 rodikliai pateko į Lietuvos rodiklių atitinkančią grupę, o į blogiausių rodiklių grupę (raudonoji zona) – 12 rodiklių. Į žaliąją zoną pateko 40,98 proc. rodiklių, į geltonąją – 39,35 proc., o į raudonąją – 19,67 proc. rodiklių.
4. Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto (18+ m.) 2023 m. Palangos m. sav. buvo užfiksuotas 31 atvejis (2,4/1 000 gyv.), lyginant su 2022 metais (1,5/1 000 gyv.) rodiklis pablogėjo.
5. 2023 m. Palangos m. sav. užfiksuotos 65 mirtys (mirtingumo rodiklis 362,04/100 000 gyv.) nuo piktybinių navikų (C00-C96). Lyginant penkerių metų laikotarpį nuo 2019 m. mirtingumo rodikliai nuo piktybinių navikų savivaldybėje pakilo.
6. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio prevencinėje programoje 2023 m. Palangos m. sav. lieka panaši lyginant su 2020 m. ir siekia 39 proc.

REKOMENDACIJOS

Palangos miesto savivaldybės administracijai:

- Skatinti glaudų tarpsektorinį bendradarbiavimą tarp visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos priežiūros bei kitų sektorių, kompleksiskai spręsti savivaldybės sveikatos problemas.
- Stiprinti bendradarbiavimą tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro vykdant prevencines programas.
- Formuojant savivaldybės strategiją, būtina iškelti sveikatos stiprinimą kaip prioritetą ir atsižvelgti į galimybę įtraukti sveikatos raštingumą į visas veiklos sritis bei politines kryptis.
- Aktyviai prisidėti ir dalyvauti įvairiose sveikatos stiprinimo iniciatyvose, būti palaikančiais grandimi, apjungiančiais tiek Palangos m. sav. organizacijas, tiek gyventojus ar jų grupes.

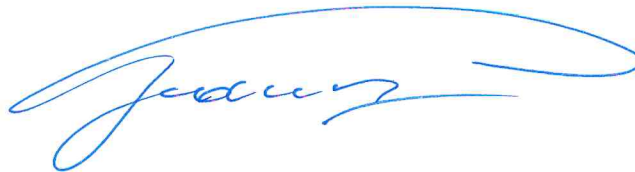
Palangos miesto savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybai:

- Atsižvelgiant į prioritetines gyventojų sveikatos problemas, nustatyti Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos finansuojamų projektų prioritetines sritis.

Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigoms:

- Didinti rizikos asmenų informavimą apie galimybę dalyvauti prevencinėse programose ir skatinti gyventojus aktyviai dalyvauti valstybės finansuojamose prevencinėse programose.
- Didinti rizikos grupių asmenų informuotumą apie įvairių tipų cukrinio diabeto rizikos veiksnius, galimas komplikacijas, ligos išvengimo būdus ir raštingumą.
- Skatinti šeimos gydytojus kviesti savo pacientus į Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą.

Direktorė

Milda Gedvilienė

PRIEDAS

Palangos m. sav. visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis 2023 m.

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės						Lietuvos reikšmės		
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	80.5	80	78.0	1.04	77.5	71.1		80.5
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➔	73.6	64	71.0	0.96	76.7	86.9		69.4
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį									
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių sk. (X60–X84) 100 000 gyv.	⬇	5.6	1	15.3	0.29	19.6	74.0		0.0
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60–X84) 100 000 gyv.	⬇	4.4	1	14.1	0.23	18.8	71.2		0.0
Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų	⬇	39.0	7	36.4	0.88	44.4	89.8		9.9
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	⬇	106.7	165	107.8	1.93	55.2	192.6		30.1
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬆	1.7	177	2.4	1.00	1.7	4.1		0.3
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	➔	11.5	206	25.2	1.15	10.0	-25.4		55.5
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.	⬇	50.1	9	67.0	0.64	78.7	200.3		50.1
SMR nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.	⬇	47.9	9	63.9	0.63	75.8	172.2		47.9
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	321.2	651	317.2	0.91	352.1	630.3		199.7
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	⬆	13.9	250	15.3	0.58	23.9	79.7		4.2
Serg. tuberkuloze (A15–A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	11.1	2	7.7	0.51	21.6	84.4		0.0
Sergamumas tuberkuloze (+ recidyvai) (A15–A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	11.1	2	9.6	0.45	24.6	98.5		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	➔	0.0	0	0.3	0.00	0.9	2.9		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	⬇	136.4	61	131.6	1.01	134.5	200.6		77.8

Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↑	54.9	58	57.1	0.84	65.7	116.7		46.6
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↓	16.7	30	14.9	0.47	35.7	92.1		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↑	0.0	0	5.7	0.00	2.8	28.7		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↑	0.0	0	5.0	0.00	2.7	31.4		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	→	16.7	3	17.2	1.14	14.6	46.0		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	→	14.5	3	15.0	1.02	14.2	35.2		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	5.6	1	7.7	0.90	6.2	34.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	4.4	1	7.6	0.71	6.2	28.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	0.0	0.00	1.1	13.0		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	0.0	0.00	1.1	10.3		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	5.0	9	4.6	0.93	5.4	9.9		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	1694.6	1695	3019.6	2.12	797.8	32035.2		20.0
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	5.6	1	3.8	1.60	3.5	14.3		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	6.0	1	4.0	1.71	3.5	17.2		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	0.0	0	9.6	0.00	21.8	78.5		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	0.0	0	8.4	0.00	20.5	70.3		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	→	66.3	17954	68.4	0.33	199.6	66.3		384.2
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	46.0	17954	49.6	0.28	162.8	34.5		325.6
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	161.5	29	95.7	1.96	82.5	417.9		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikių, žindyti išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	↑	35.3	41	35.6	0.93	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									

4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	25.0	447	21.9	1.20	20.9	43.8		9.9
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↓	2.4	37	2.0	1.26	1.9	3.7		0.8
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	→	2.5	187	2.5	1.47	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	↓	6.9	11	7.0	0.96	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	→	8.3	148912	8.5	0.91	9.1	5.5		11.0
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	5.6	1	5.7	1.40	4.0	28.7		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	5.6	1	3.8	2.15	2.6	24.4		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	↑	1.1	2	1.0	0.50	2.2	4.2		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↓	0.0	0	9.4	0.00	2.8	40.0		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	→	82.1	119	85.1	0.95	86.7	50.0		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %	→	84.3	102	84.9	0.94	89.9	72.0		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↓	8.1	110	10.0	0.70	11.6	2.5		43.2
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	29.7	502	31.4	1.25	23.8	4.8		33.5
Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	→	0.0	0	1.5	0.00	1.4	14.6		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	618.2	111	718.0	0.92	670.8	1235.6		383.1
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	534.9	111	598.8	0.81	659.1	953.5		453.1
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	362.0	65	342.7	1.34	271.1	450.4		195.0
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	286.3	65	273.0	1.12	256.0	394.1		210.6
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↓	122.5	22	164.7	0.80	154.0	497.3		24.4
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↓	103.2	22	136.6	0.69	150.5	432.0		15.8

Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	76.3	137	68.4	1.09	70.0	112.1		31.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	50.0	1623	41.7	0.84	59.7	27.0		76.5
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	↓	39.0	1614	38.1	0.65	60.3	32.7		73.7
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	↑	51.0	3474	47.6	0.90	56.5	33.8		67.7
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	→	43.9	1854	45.6	1.03	42.8	19.5		58.8